BnF Gallica

Cáu Chuyên n têt, par Ai-Nhón. 2e édition

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

BnF Gallica

Ái hon. Auteur du texte. Cáu Chuyên n têt, par Ai-Nhón. 2e édition. 1928.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Ra lần thứ hai

Giá : 0$10

CÂU CHUYỆN
ĂN TẾT

par

ÁI-NHƠN

8° Pièce
INDO-CHINOIS
549

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 7789

Causeries sur le têt

Pièce 8° Ind-ch. 549

ĐỎ ĐEN BA BỮA TẾT
MẶN LẠT MẤY NGÀY XUÂN

Saigon — Imp. Thiệt-Hành. 15, rue Filippini

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

ĂN TẾT

Đồng-bảo ta, mỗi năm lo ăn «Têt» mà ít ai xét việc ăn têt ấy là đi gì, phải đáng nên làm hay là không, nêu xét cho chí-lý rồi, thì việc ăn têt, chẳng chi rằng lạ ! Tục đã bày, hể đúng 12.tháng, thì gọi là 1 năm; mà đền ngảy 30 tháng chạp, thì ngảy ầy là cúi năm nầy, hầu sang năm khác (tục gọi năm mới).

Phân ra như vậy, cho biêt việc nảo, làm ra đặng mây năm; người nảo, đặng mây tuổi bầy nhiêu đó vậy thôi, chớ chẳng chi khác nửa. Mà tục-lệ ăn têt nầy, là của người Tàu bầy ra, minh bắt chước làm theo, chớ chẳng phải cái tết của ta, hay lả têt ầy là ngảy kỷ-niệm chi của ta đâu.

Đồng-bang ta, nên kỹ xét, phải biêt rằng: cái têt là vậy đó, chớ chẳng có ý chi hay việc gì khác nửa ráo thấy.

Ấy là; Phân ranh-hạng, cho biêt năm, biêt tuổi, đó thôi, không có chi rằng quí, mà phải trọng, phải lo cho tốn tiền, lại,

thêm nhọc trí nữa.

Dòm thầy nhiều người, bộ ham ăn tết quá! Hễ tới tết, thì lo mua, nào là: Tượng-liễn, cam-hồng, giày áo giày-quấn, mua nhan, mua pháo, sắm quấn, máy áo, lộn-xộn lăng-xăng, kể đà không xiết! (Ấy là: Gởi tiền cho khách-trú đem về bên Trung-huê đa!)

Chẳng hạ : Nga t ờ g là , khô g mặ áo quấn, k ông ăn uống h y sao ; đề đến ngày tết, chạy sấp chạy ngửa mà mua, sắm dữ vậy? Giau thì cứ việc mua xôi-xả, còn nghèo thì lo vay hỏi, tiền tháng, tiền ngày, mà sắm. mà mua, cha chả! Tệ quá đi thôi ! !

Lại bày-đặt cữ-kiên, kia nọ lăng-xăng, cho mất ngày giờ làm ăn nữa; sợ động đất, không cho giả gạo, đồn cấy, vân. vân. Vậy chớ đốt pháo-đại, pháo tre, cây nào, cây nầy, bằng bắp tay, bắp chơn, tiếng nổ: RẰM!... RĂM!... DÙNG!... DÙNG!... Vang rân, há không động đất hay sao ?? (Thiệt là nói lều quá) !

Còn lắm đều tồi-tệ, về việc ăn tết, nếu kể ra hết, thì choán giấy rất nhiều, vậy xin tóm-tắc bấy nhiêu, cúi xin đồng-bang kỹ nghỉ, thì dư thấy, dư hiểu liền, chẳng chi rằng khó xét (1)

Đồng-bào, nên xét rành, nghỉ tột, mà giãm lần cái việc ăn tết đi, nếu biết ngày tết ấy, là ngày ranh-hạng, cho một năm, thì chẳng lạ chi hết thảy, chẳng có chi mà đáng vui, đáng mừng! Dáng vác tiền xài-phí, cho uổng của, tồn công, càng thêm nhọc trí!

Đáng giảm thay cái việc ăn tết!!!

Thơ rằng:

Tết nhứt ưa làm chi? Phá xài bậy, ích gì?
Hại, hao công, tổn của, Xin kĩ xét, chừa đi!

---

(1) Nước ta, chưa có cái lễ kĩ-niệm nào cho chánh-lý, cho xứng-đáng, thiệt là đáng hổ, đáng buồn, biết bao, phần nhiều là khóc lám Gò Mối vậy thôi.

MẤY LỜI BÀN THÊM

Về việc ăn tết, ai thôi dứt cũng tốt, ai giảm bớt cũng hay, nếu ai còn cứ việc vui chơi như thường, xin nhớ rằng những món nào là đồ thổ-sảng, hay là ngoại-hóa, mà tiệm Annam có bán, thì đến đó mà mua, đặng đồng tiền mình xa-xí đó nó còn ở lại trong nước mình, nếu nước được mạnh giàu, thì con cháu ta ngày sau đặng hưởng sự giàu sang sung-sướng đó...

ĐỒNG BÀO NÊN NHỚ RẰNG:

Đồng-bào ví biết thương nhau,
Dân khôn, nước mạnh, sang giàu thua ai?
Người Annam, thương Annam,
Lấp sông, phá núi dẫu làm cũng xong.
Mua đâu, thì cũng tốn tiền,
Đồng-bào giúp lẫn lợi quyền còn đây.
Thà liều một trận muôn quưng,
Chẳng thà đồng điếu, đem dưng nước ngoài
Dân khôn khéo, nước mạnh giàu,
Nhờ dùng nội-hóa, mới mau đặng thành.

ĐỐT PHÁO

Sách, Ấu-học tầm-nguyên, nói rằng: « Đời nhà Dường, có tên Lý-Điền, là người biết phép trừ Quỉ; đời ấy, có một con Quỉ, tên là Sơn-Tao, hay bắt người ta lắm! Thấy Điền, chẳng dùng phù phép chi lạ ráo thầy, cứ việc lấy mắt tre, bỏ vô bếp mà đốt, cho nổ vang, cho Quỉ sợ, đặng xuất khỏi mình kẻ bịnh ».

Đó! Tích đốt pháo, là vậy đó, chớ không có chi lạ nữa. Đồng-bang, thử nghĩ coi, việc đốt pháo, có phải là vì tin đều dị-đoan mà bày việc vô ích như thế hay không? Quỉ ôi! Là quỉ!

Ấy vậy, đồng-bang, nên nghĩ cho thiệt kĩ, xét cho thiệt rành, mà bỏ dứt cái việc đốt pháo đi: vì đốt nó, cũng là đều hại nhỏ, cho nhơn quần cho xã-hội vậy.

Đốt pháo nhằm lúc rủi ro thì là; Cháy nhà cửa, tét tay chơn, nám mặt-mày; hại những người già-cả, hoặc trẻ em, giựt mình là khác nữa. Còn 1 đều đại hại hơn hết,

là thảy một số tiền xuống sông rất nhiều, rất uổng!

Nội cõi Việt-Nam ta đây, mỗi năm đốt pháo, cũng tổn đến bạc triệu, chớ phải ít-oi-gì. cái tiếng lóp... bớp... đùng!! mà ham đốt pháo? Thôi! Đốt nữa làm chi nà! Bỏ phứt cái thói làm lếu đó đi nà!

Rất khôn thay! Cho việc đốt pháo!!

Thơ rằng;

Đốt pháo làm chi lóp-bớp... đùng!
Tổn tiền vô ích, lại bao công!
Rủi-ro nhà cháy, tay-chơn tét;
Vong mạng nhìu người có uổng không?

Thiên hạ đồn

Lê-Mai 15, rue Filippini — Saigon

Có bán thuốc xổ TÂY-DỘC, thuốc Võ-đình-Dần và các thứ rượu thuốc của M. Postal.

Lại có bán thuốc DAU LẬU và thuốc BẠCH DÁI rất hay.

DƯA ÔNG TÁO

Lệ thường, mổi năm đên ngày 23 tháng chạp, thì nâu chè, xôi cúng, gọi là đưa ông Táo về trời, đăng tâu việc lành dữ của mọi người trong Thế-gian (Dóc Tổ).

Húy cha chả! Nều nói vậy, thì ở trên đời, cũng có người làm việc nữa, phải chơi gì? Phải có quan-quyền, thầy nấy, thầy nọ như dưới Thế-gian đây nửa sao! Phải có đủ các thứ bộ sổ. đặng biên chép những việc lành dữ của mọi người, mà thưởng phạt nửa chớ! Mà không biết mấy ông ở trên, dùng thứ chữ nào, mà ghi chép đa há?

Đề chừng ông trở lại, những vị có đưa đón ông đó, hỏi thăm coi, trên trời dùng chử Tây, chử Tàu, hay là chử quấc-ngử cho biết. (Dị-đoan ôi! Là dóc Tổ !)

Dám trách! Buổi xưa, có lám vị bày nhiều việc hoang-đàng thái quá, mà gieo giống tệ đền nay!

Ta nên kỉ xét, mà bỏ phứt cái việc đưa

ông Táo đi cho rồi, đừng có làm lều chi vậy, tổn tiền vô ích! Uổng lắm! Ai ôi! Hoang-đàng thay! Cho cái việc đưa ông Táo

Thơ rằng:

Cái tục đưa ông táo;
Nói nghe thiệt gắt láo,
Việc hoang-đàng chớ tin.
Cúng-quải, tổn chè-cháo!

TÔI CHỨNG CHẮC RẰNG:

Thuốc «tẩy-độc» thiệt hay quá chừng, con nít lối 15 tháng 1 hoàn chia làm tư, lối 8 tới 10 tuổi 1 hoàn chia làm 2 mà uống, thì nó xổ những «sên mén» Lãi nho-nhỏ ra cả nuối.

Quí hóa thay cho thuốc TẨY-ĐỘC!!!

TẠ - HỒNG - AN

Société des Cultures Tropicales Saigon

Ếch kêu muôn tiếng, không ơn nước,
Gà gáy vài canh, có nợ nhà.

DÁN LIỀN

Sích, Sơn-hải kinh nói rằng: Có 1 cây đào rất lớn, nơi phía đông, hòn núi Sóc-sơn, có 2 vị Thần, tên là: « Huất-Lũy, Thần-Thơ» ở trong mình 2 cây đào ấy. Loài ma, quỉ, thì sợ 2 ông thần nầy lắm, vì 2 ông đi đâu, thì có đem dây theo, hễ gặp quỉ, ma, thì đón bắt nuốt nhầu đi. Bởi vậy cho nên, ma, quỉ nghe đến cái tên của hai ông thì hoảng kinh!

Vì vậy, cho nên, đời ấy người ta viết liễn, để bốn chữ là: «THẦN-THƠ HUẤT-LỦY» mà dán nơi cửa ngõ, đặng nêu cái danh của hai vì thần ấy, là có ý làm cho ma, quỉ, chẳng dám vô nhà, mà phá khuấy.

Xem như tích dán liễn, chỉ ra trên đây, là một việc dị-đoan vô cùng! Theo người biết xét, phân biệt trắng đen, rỏ ràng, tà chánh, thì ai lại sợ, ai thèm tin, về việc dán liễn nầy bao giờ.

Đồng-bào ta, phần nhiều người, ham dán liễn lắm! Không dè việc ấy, là đều vô ích

vậy. Viết liễn đã tốn tiền, lại dán lên thêm dơ cột, dơ vách, dơ cửa là khác nữa.

Khi cất nhà mới, hoặc làm đám cưới, thì viết dán rần-rực, đỏ đen, tùm-lum, mà nhứt là mấy ngày tết, thì dán nhiều hơn hết, Viết mấy câu liễn, toàn là lời: Chúc lành, cầu sang luôn luôn. lại cũng có lắm câu, khoe danh, giả nghĩa nữa.

Viết những là: «Ngũ phước lâm môn. Tấn tài, tấn lợi, Bình-an, phước-thọ, Phú-quới, vinh-hoa. Môn anh-hùng... Gia quân-tử... v.v...

Lại bày viết 1 câu tới cả chục chữ, mà cho mấy chữ hay câu nào, thì mỗi mỗi, cũng đều cầu sang giàu, ước mạnh giỏi đó thôi. (Cái túi tham vô hình, mà cũng không có đáy nữa chớ!)

Cha chả! Nếu ước vậy, đặng vậy, thì mấy người nhà có dán liễn đó, khỏi nghèo-nàn, đau-ốm chi hết đa há? Thôi! Xin đừng ham cái việc dán liễn mà làm chi, vô-ích lắm,

bớ ai ôi!

Vộ-ích thay! Cho việc dán liễn!

Thơ rằng:

Dán liễn, chúc giàu sang;
Thiệt làm lều, rỏ ràng!
Tòn tiến, vô-ích quá!!
Khéo ước, chuyện hoang-đàng!!!

DỰNG NÊU

Sách nói rằng: «Mỗi xứ, đều có 1 vị thần ở tại đó, đặng cai trị Quỉ, Yêu. Mà đến ngày 30 «Tết» thì chư thần mắc về chầu trời; ngày ấy Yêu, Quỉ thừa dịp vắng chư-thần, thì lén xúm phá hại muôn dân. Bởi cớ ấy, nên người ta vẽ 1 cái bùa «Bác-qnái» treo trên cây đào, đặng mà trừ loài «Yêu, Quỉ».

Còn treo; Trầu, cau và ít tờ vàng-bạc đó, ấy là gọi chút lễ mọn vậy thôi, chớ không ý chi khác nửa.

Ấy đó! Sự tích dựng nêu la vậy đó đa,

chớ chẳng có nghĩa-lý chi hay, mà cũng không bổ-ích gì cho ai chút nào, sao lo dựng lo cúng làm chi?

Chẳng hiểu, mấy vị thần nấy, có cánh như chim, hay là cỡi máy bay mà thả tuốt lên Trời đặng há? (Láo Tổ đa)!

Việc dựng nêu, coi nhỏ mọn vậy, chớ cũng tốn đền bạc ngàn, bạc muôn, phải ít-oi gì sao? (Vì nhiều nhà). Nào là : Chè, xôi, cau, trầu, vàng bạc, nhang, pháo, *h*oặc «thèo-lèo», có nhà lại tốn thêm 1 cây tre nữa, dường ấy, há chẳng tốn đền bạc ngàn, bạc muôn hay sao?

Cúi xin đồng-bang, hãy kĩ xét việc phải chăng, mà bỏ phứt cái thói dựng nêu cho rồi, chẳng nên làm lêu mà chi, tốn tiền càng thêm vô-ích!

Bậy bạ thay! Cho cái tục dựng nêu!!

Thơ rằng ;

Cái tục dựng nêu chẳng ích đâu,
Làm chi bậy-bạ, tốn cau trầu,
Chắc gì, có những loài yêu, quỉ?
Tốn của, lắm tin, chác lấy sầu.

Trong mình tôi mà được mạnh khỏe đây,
là nhờ thường uống thứ thuốc xổ hiệu
TÂY-ĐỘC, nên mới được vậy đa,